

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
ט' סיון תשע"ב

פרשה:

פרשת נשא

כותרת:

עמוד מאחורי המילים שלך...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת נשא

עמוד מאחורי המילים שלך...

לפני כשנה התפרסם בעיתונות שמייסד פייסבוק, מארק זוקרברג (שהוא מן הסתם היהודי העשיר והמפורסם ביותר בעולם) קיבל על עצמו 'חומרה' חדשה: "אתה אוכל מה שאתה שוחט".

הוא טען שאנשים אוכלים בשר אבל הם אינם מודעים לכך שהבשר שנמצא בתוך הצלחת שלהם היה פעם יצור חי ונושם שנשחט על-מנת שהאדם יוכל לאכול את בשרו. כשמזכירים לאנשים את האמת הזאת - כך הוא טען - הם אינם מסוגלים להתמודד עימה והם מעדיפים להתעלם ממנה. לכן הוא החליט שהוא יאכל אך ורק בשר שהוא שחט בעצמו. הוא עידכן את המעריצים שלו שהוא כבר שחט כבש ותרנגול וכו' וכו'.

הרעיון הזה אינו חדש בעם היהודי. עד לפני כחמישים שנה (לערך) כל יהודי שרצה לאכול בשר עוף וכיו"ב, הלך לשוק לקנות תרנגול חי, לקח אותו לשוחט שהיה שוחט זאת במיוחד עבורו, ואז הוא לקח את העוף להכשרה. בעבר הלא-רחוק כל אחד היה שותף ליחוויה' כזאת.

גם בימינו אנו, כל מי שרוצה לחוות זאת בעצמו, מוזמן להשתתף במעמד ה'כפרות' בערב יום הכיפורים. מיד לאחר שעושים כפרות עומדים בתור לשוחט עם התרנגול ביד, והשוחט נוטל את העוף ושוחט אותו עבורך. רבים נוהגים לתרום את העוף לצדקה ולא לקחת אותו הביתה. ייתכן שזה נובע ישירות מהחוויה הזאת שאתה עצמך רואה מקרוב את השחיטה ושותף לה....

הרעיון הזה שאתה עצמך צריך לעמוד מאחורי המעשה שאתה מעודד אותו - מקובל מאד בעולמה של היהדות.

כולנו מכירים את המצווה של ברית מילה. את הברית מבצע בפועל מוהל מומחה. אבל כדי לרכוש מומחיות בתחום הזה - עליו ללמוד היטב את המקצוע של אומנות המילה. ישנם כאלה שתובעים מהמוהל לבצע את הברית הראשונה בחייו לבן שלו עצמו, ורק לאחר מכן למול ילד יהודי אחר. שהרי אם אינך מוכן למול את הבן שלך - סימן שאתה לא באמת מוכן, וכי ילד יהודי אחר פחות חשוב מהבן שלך...

את ההלכה הזאת אנחנו מוצאים גם בהלכות שבת. על פי ההלכה כידוע מותר לחלל את השבת במקרה של פיקוח נפש. אם צריך לקחת מישהו בדחיפות לבית הרפואה מותר לחלל עליו את השבת. ההלכה אומרת שאם באים לשאול את הרב האם מותר לחלל את השבת על פלוני, והרב אכן מגיע למסקנה שמדובר כאן במקרה שמצדיק חילול שבת, אסור לו לרב לשלוח מישהו אחר שיחלל את השבת אלא "מצוה בגדולי" דווקא (יומא פד, ב). הרב בעצמו צריך לחלל את השבת על החולה, משום שאם הוא חושב שמדובר במקרה של פיקוח נפש שמצדיק חילול שבת - הוא מחוייב לעשות זאת בדיוק כמו כל אחד אחר.

מסופר על אדמו"ר הזקן שפעם באמצע תפילת יום הכיפורים הוא פשט את הטלית ואת הקיטל שלו, הלך לקצה העיר וקצץ עצים כדי לבשל מרק עבור יולדת שהתגוררה באיזור. כששאלו אותו מדוע הוא עשה זאת בעצמו והלא יכול היה לשלוח מישהו אחר, הוא השיב: "מצוה בגדולי" (יתורת מנחם' כרך א עמ' 44).

הרבי מסביר באחת משיחותיו (שיחות קודש' תשל"ז כרך א עמ' 341), שהטעם לכך הוא, שאם הרב ישלח מישהו אחר לעשות זאת, יהיו כאלו שילמדו שזה לא כל כך 'חלק' לחלל את השבת במקרה הזה וביאו ראייה מכך שהרב עצמו נמנע מלעשות זאת, ואם-כן זוהי הוכחה שזה לא ממש מותר...

צעד כזה יכול להוביל לכך שבפעם הבאה שיווצר מצב של פיקוח נפשות ל"ע - יהססו ויתחמקו מלחלל את השבת, משום שבמקרה הקודם הם ראו את הרב מתחמק מכך. הם ראו שהרב לא שש לעשות זאת ואז חלילה הם יכולים להעמיד יהודי במצב של סכנה. לפיכך ההלכה קובעת

שאם הרב סבור שיש לחלל את השבת במקרה פלוני - עליו לעמוד מאחורי המסקנה שלו ולעשות זאת בעצמו.

יש דוגמא נוספת בתורה לרעיון הזה. כידוע התורה מאמינה בעונש מוות ויש מקרים שבהם על פי תורה אדם חייב עונש מוות רח"ל. למשל על עבירה של רצח לא מספיק לשלם כופר או לקבל מלקות אלא "נפש תחת נפש" רח"ל.

אומרת התורה בפרשת שופטים דבר מעניין מאד. אחרי שבית הדין חרץ את דינו של אותו רוצח להריגה בגלל מעשיו, על מי מוטלת החובה לבצע את גזר הדין בפועל? אומרת התורה "יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו" (דברים יז, ז).

אותם עדים שראו את המעשה ומאשימים אותו בבית הדין הם צריכים להיות אלו שיהרגו אותו בעצמם, שכן אם הם חושבים שאותו אדם ראוי לעונש מוות בגין מעשהו, עליהם להיות מוכנים לבצע זאת בעצמם.

מה שמעניין פה, שמישהו התעניין אצל זוקרברג מדוע הוא נטל פתאום על עצמו את החומרה הזאת לשחוט בעצמו? והוא סיפר שבשנים האחרונות הוא לוקח על עצמו בכל שנה 'חומרה' אחרת. לפני שנתיים הוא החליט שהוא רוצה להרגיש איך זה ללבוש עניבה בכל יום. שנה שעברה הוא לקח על עצמו ללמוד את השפה הסינית והוא אכן הצליח יחסית. והשנה הוא החליט להפוך לשוחט...

יש רעיון דומה מהבעל-שם-טוב, שבכל ראש השנה יהודי צריך לקבל על עצמו הידור מצוה שלא נהג בו קודם לכן. ואכן ישנם יהודים רבים שנוהגים לקבל על עצמם בכל ראש השנה הוספה של מצוה חדשה שלא נהגו בה עד הלום. אני תמיד מזהיר אנשים שלא יקחו על עצמם יותר מדי מצוות, כי אז לא ישאר להם מה להוסיף בשנה הבאה...

עכשיו אמנם אנחנו לא עומדים לפני ראש השנה. רק עכשיו עברנו את חג השבועות. ואולי לכבוד חג מתן תורה שעברנו זה עתה נקבל על עצמנו להתמיד ולקיים מצוה קטנה וקלה.

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד